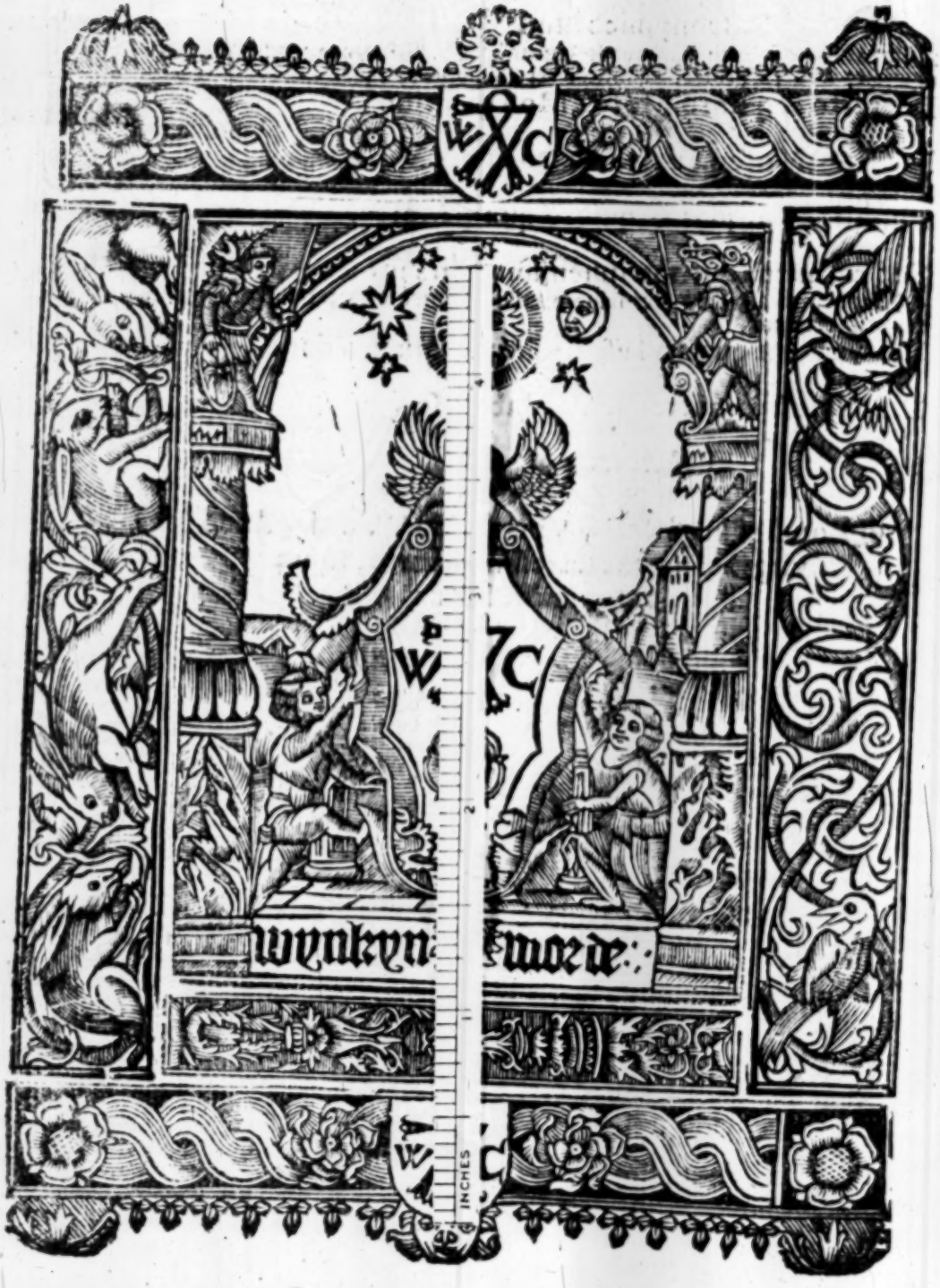
W
C
wynkyn
worde
INCHES

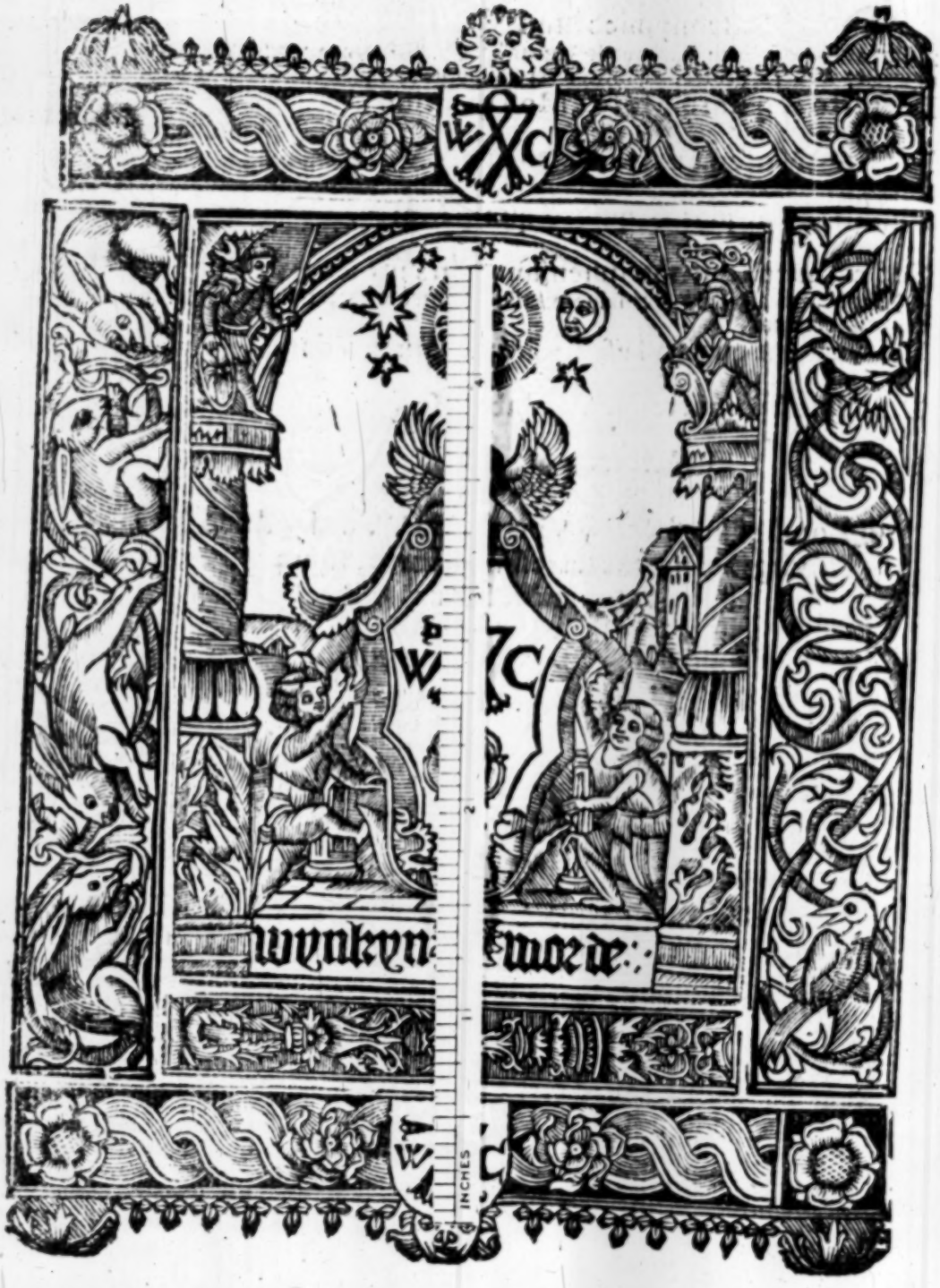
W
C
wynkyn
worde
INCHES

De heteroclitis Nominibus. Grammaticæ VVhitintonianæ Liber tertius de nominum heteroclisi.

Rober. VV. tetrastichō ad lectorē.

Protheos vt possis varios dinoscere vultus.
Tyresiæ sexus ambiguosq; senis.
Salmacidos ne vndis coeant heteroclita mixta.
Hoc vvhitintonij voluito lector op⁹

Eiusdem distichon in Zoilum.

Cornua Rhinocerōs, dentem ni Zoile ponas.
Sanguinolenta feret tela Hecatebeletes.

De heteroclitis

¶De nominum heteroclisi.

QUum dē heteroditis varia inter grāmaticos sit dissentio: que legentis animum adeo perplexum hinc inde distrahit: vt nescias quo vultus tendas mutantes prothea nodo. huic incommodo suppetias ferre studui. Perlustratis pbis authoribꝰ collegi que lege grammatica tritior vsus obseruanda censet heteroclita. Annotauimus etiā q̄dā: q̄ apud priscos licet in precio haberentur: apud recentiores tñ ob vetustatē obsoletā dicāt. Legimus apud Plautū delicia femininо gñe et singulari numero: et apud Ciceronē nec et apud alios alia multa: que lex grāmatica vetat. Quare ne quod veteribꝰ licuit scriptoribus: tibi quoq; licere in ea re putes: aut qđ raro inuentum est: aut figurate vel incuria quadam elapsum: in tritum vsum vsurpare arroges probabiliter subtunximus precepta.

¶Aptotū vel monoptotū est qđ vnā vocē habet per omnes casus: vt gummi.
¶Diptotum est quod duos casus habet diuersos: vt tabi tabo.
¶Triptotum quod tres: vt templum templi templo.
¶Tetraptotum quod quattuor: vt gener generi genero gēnerum.
¶Pentaptotum quod quinq; vt castus casti casto castum caste.
¶Hexaptotum quod sex: vt totus totius toti toto tote totum.

¶De nominibus heteroclitis.

¶Heteroditum nomen est quod vario modo declinatur. ¶Heteroclisis est varia nominū declinatio: que quidem fit casu/numero/genere/declinatione et voce: fitq; defectu/abundantia/et variatione.

¶De nominibus quæ vnam terminationem habent singularia tantum.

Hæc aptota feres singlari neutraq; tantum.
palme of the hāde. fyre. genus frumenti. nothyng. iustū. iniustū.
Hir pyr pus & ador nihil & nil fasq; nefasq;.
nomen oppidi. vt gummi. vt cornu. .i. pro sola voce sumpta.
Cim sic clausa per i, simul u, vox materialis.
.s. gñm. tryfullynge wycked.
Et commune trium iungas nequam simul adde.
a whale. nemꝰ Thessalie. apoūde weyght.
Hęc cete & tempe pluralia, pondo triumq;
so many. as many.
Hęc generum tot quot totidem numeralia cuncta
vt quattuor/decem/viginti/quadraginta/octoginta.
Post tres ad centum quæ primę sunt speciei.
vt hoc mille indeclinabile.
Míle dat hoc fixum singlari non variatum.
In plāli ntō hec millia/gtō horū milliū/dtō his millibus ⁊c.
Cuius pluralis ternæ fit millia flexus.
In plāli ntō hi et he et hec mille indeclinabile.
Plurali inflexum genus omne est mobile mille.
Rectum & quintum casum tm̄ habentia.

i.nti. .i.vocatiui. able. passthope:

Recti vel quinti voces tantum potis expes.

magis auctc. mactus.cta.ctū.

Macte tenet quintum, priscis & mobile flexum.

.i.fortuna. a motren.

ntō. vctō. ablto. ntō. actō. ablto.

Fors dabit o fors forte luesq; luem lue tantum.

a cōsumpcyon. sanies et sanguis corruptus.

in ntō. actō. ablto. gtō. ablto.

Tabes dat tabem tabe, at tabi nisi tabo.

¶Accusatiuum solum habens.

ad magnitudinē. vt sentit Ualla. angli (as moche)

Instar singlarem quartum poscit sibi solum.

¶Ablatiuum solum habentia.

.i.asutia. euydent. by byrthe. offre wyll.

Astu cum promptu natu dic sponteq; sexto.

Maior natu. (elder)

¶Ntō & vctō singulari carentia.

.i.potestatis. Minor natu. (yonger)

Singlari recto quintoq; carent ditionis.

an oote dethe. deyntey mete. aprayer. .i.fructus.

Remigis atq; necis dapis & precis addito frugis.

a wande ot a typpynge a courseot

rodde ot a cudgell. caret actō. a strdde. possibilitatis.

Verberis & quarto, vicis aufer opisq; datiuum,

casus. pluralem.

Plurales retinent omnes, vicis at genitiuum.

refuseth. numero.

Abnuit, & casus plurali omnes ditionis.

¶De vctō & ablatiuo carentia.

ntō r actō. as moche.

Dic bis tantundem tantidem dans genitiuo.

more.

Hoc plus dic recto & quarto, pluris genitiuo.

declinationis.

Hi simul hę plures, hęc plura vt mobile ternæ.

¶Vocatiuo tantum carentia.

interrogatiuū. distributiuū. relatiuum.

Quærens distribuens infinitum referensq;

negatiuū. vctō casu.

Atq; negans quinto careant pronomina cuncta.

Exceptis omnis noster nostras meus & tu.

¶Datiuo & vocatiuo carentia.

Hæc vis, huius vis, hanc vim, dicas & ab hac vi.

Plurali hæ vires, hæ vis dederatq; vetustas.

¶Ntm̃ & actm̃ ſolum plurali habentia.

helpe. denyenge.

Suppetiæ inficiæ quarto as ſolum retinebunt.
Hæ ſimul has grates, repetundarum repetundis

¶Plurali numero carentia.

Propria cuncta carent plurali, elementa metalla
Liquida quæ ſignant, & humi naſcentia ſicca
Cum toto ſi ſignet idem pars quęlibet. At quũ
Pars non ſignet idem cum toto, pro ſpecieve
Diuiſa a toto capitur, quum materiæve
Pro forma, quũ fit tranſlatio, opinio, & vſus,
Euentus, diuiſio fit, pluralia flectas
Et quæ natura careant ſinglari vt Athenæ.

¶Pl'alt nũero carent propria nola deor/holm/vibiũ/montiũ/ſiluarũ/fluuior/et aliorũ locor: et quattuor elementa ignis/aer/aqua/terra/et metalla: vt ferrũ/plũbũ. et liquidũ: vt oleũ/lac/butyrũ. et humi naſcentia ſicca: vt piper/cicer. Et hoc intelligendũ eſt quoties quelibet pars ſignt idẽ cũ ſuo toto. vt quelibet pars aeris ẽ aer/quelibet pars ferri eſt ferrũ/quelibit pars olei eſt oleũ/q̃libet pars piperis eſt pip. Sed qñ q̃libet pars ſignet idẽ cũ ſuo toto pl'ales caſus habet: vt in floribꝰ ꝛ fructibus. Unde q̃libet pars roſe non eſt roſa. Similiter qñ pars ſumitur pro ſpecie a ſuo toto diuiſa: vt aque qñ ſumunt pro fluuiis a mari diuiſis. Terre p̃ inſulis ꝛ regionibꝰ a terra cõtinenti diſiunctis. Aut qñ pars pro forma alicuiꝰ materie accipitur vt panes p̃ partibꝰ in maſſã rotundã effigiatis. Aut qñ fit tranſlatio: vt ignes quũ ſignt amores. Virg. Incipe Mopſe prior ſi quos aut Phillidis ignes. Aut opiniõe: vt vulgi qui opinabant plures eſſe ſoles. quos Virgilius imitans dixit. Quid tantũ Oceano properãt ſe tingere ſoles. quedã etiam vſu pluralẽ habent: vt frumentis apud Maronẽ. Quedã euentu: vt Catones duo fuerũt. Quedam diuiſione: vt Galliarũ. alia belgica: alia celtica. Quedam natura: vt Athene/Cumſe.

¶Annotatio de quibuſdam pl'aliter declinatis.

a welſhpryng. a ſtandynge podell. water trobled. a lake or podell.

Plurali flectes fons ſtagnum ac vnda lacuna
playne ſee. a rennyng water. ſonce or humour. rẽnyng water. a lake or a myre.
Aequor ſic fluuius ſuccus ſic flumen & amnis,
a cuppe. a welle or pyt. water. rẽnyng water. a lake or a myre.
Pocula vel puteus laticeſq; fluenta lacuſq;
troubled ſee. water. ſee. drynke. a fenne or a marres.
Et freta cum limphis mare potio, ſicq; paludes
cockell. rue. onyon. peſe. ootes.
Cum lolijs rutas cępas piſas & auenas
benes. ryſe. all maner corne. terrefytche.
Meloneſq; fabas lentes frumenta lupinos
ſtrawbery. vt roſe/lilia/viole/poma/pyria/ceraſa.
Fragaq; citrullos florum ſic nomina fructus.

¶Annotatio de carẽtibus gtõ dtõ & abltõ pl'alibus.

Plurali genito terno ſextoq; carebunt,

Nominibus.

a mouthe. brasse. honye. see. cõtre. encẽse. lawe. barley. wyne.

Os æs mel mare far rus thus ius hordea vina.

meythe.

poculs. .i. potꝰ mellitꝰ. mulberye. vt macies (leneſſe) declinationis.

De fruta ſic mulſum morum ſic nomina quintæ.

edge of onye wepen. ſyght

maner. of the eye. akynde. a face.

Demptis maneries acies ſpecies facieſq;

noone.

akynred. a thyng. tymbre. meridies. a daye.

Progenies res materies cum prole dieſq;

a ſpyt or broche. ceteros caſus habet verua verubus.

Pluraliq; veru careat tantum genitiuo.

¶ Maſculina ſingularẽ nũerũ tantũ habentia.

the ſee.

Singlari tantum flectes hęc maſcula pontus

blode. ſalte. pryſon. all maner vytell/or meet. duſte. the wange tothe

Sanguis ſal carcer penus & puluis genuinus

the euen ſterre. idem. dunge. ayre. the world. the ayre.

Veſperus & veſper fimus aer mundus & æther.

moſſe. the ſonne. ſmoke. mudde or ſlyme of the erthe. cingulũ veneris.

Muſcus ſol fumus limus veneris quoq; ceſtus

At quandoq; leges mundos fumos genuinos.

Pulueribus cum ſanguinibus ſed rarius vſu.

¶ Fœminea ſingularia tantum.

Fœminei generis ſinglari hęc flectito tantum.

laude or prayſe. name. helthe. peaſe. ryches. ponge age. idem.

Gloria fama ſalus pax gaza iuuenta iuuentus

lyght. dethe. lyfe. morem. thyrſt. hongre. olde age.

Lux mors vita lues ſitis eſurieſq; ſenectus

an oke apple. a ſtake of wood. cough. groũde. infeccyon. colere.

Galla ſtrues tuſſis tellus contagio bilis.

a faute. vytell. yſſue or chylare. groũde. ſpryngolde. chaſe. a ſpotte.

Culpa penus ſoboles humus & pubes fuga labes

mentyde. colere. a chylde. a toke or proue. ſande.

Veſpera cum cholera proles iuncta indole arena

matter or fylthe

hongre. reſte. pardon. reſte. corrupcyon.

Atq; fames requies venia atq; quies ſanieſq;

rotnes of wood or

hongre. reſte. wourme eten. yſe. leneſſe. faythe & truthe.

Canicies caries glacies macieſq; fideſq;

a glotony. madneſſe. fylthyneſſe. people. plebei.

Ingluuies rabies, ſic illuuies quoq; plebes.

Carioſum lignũ (wourme eten tree)

His ia quæ formant abſtracta ſequentibus addas.

wyſdome. innocẽce. malyce. wodneſſe. couetouſneſſe.
ſapientia. infantia. vecordia. inſania. auaritia.

Ex ſapiens infans vęcors inſanus auarus

ſauynge. powerte. prudẽce. remẽbraũce. vtteraũce. chyldhod. madnes.
pcmõia vl'citas. iopia. prudẽtia. memoria. eloquẽtia. puericia. amentia.

Parcus inops prudens memor e(q;)loquẽs puer amens

labour. madnes. wickednes. powerte.
diligentia. dementia. pernicies vel tas. pauperies vl'pauptas.

Di(q;)ligens demens, ex pernix pauper & in tas,

At quandoq; leges luces paces & arenas

Gazas & vitas raro & amicitias.

¶Neutra ſingularia tantum.

ryght or lawfull. wronge corrupcyon.

Neutra carent hęc plurali fas atq; nefas pus

gen⁹ fru: dyte or
euen. menti. olde age. myre. a ſete. grounde.

Veſperum ador ſenium cœnum ſoliumq; ſolumq;

euẽ ſterre. palme of the hãde. ſee. hell. bryddyrne. ſcarlet colour.

Veſper hir atq; ſalum barathrũ viſcumq; luctũq;

age. nothyng. idem idem. nede. idem.

Aeuum nil nihilum nihil atq; neceſſe neceſſum

cibus per angelos fi:

god of ryches. lijs Iſrael datus. glaſſe. paſke or eeſter. mornyng. ſhambles.

Mammona manna vitrũ cũ paſchate mane macellũ

the ſpryngе ſope or
tyme. ſtethe. dethe. poyſon. comen people. ſee.

Ver nitrum lęthum virus vulgus pelaguſq;

Nitrũ a nitendo: quia veſtes nitidas facit.

all maner vytell of mete. hoc. hoc.

Atq; penus penoris coniunge penumq; penuq;

tempus quo uis
intermittitur. an ere of corne. froſt.

Iuſticium ſpicumq; gelu, ſimul antea dicta.

¶Antea dicta: vt nota metallor. exceptis es erris/et electrũ. nota liquidor: vt ſtegma oleũ. Nota ſiccorũ: vt triticum/piper/humi naſcẽtia. herbarũ nota: vt apium/crocũ que pluraliter (vt diximus) refugiũt. quedã pluraliter tamen habent: vt equor mel vinũ ꝛc. de quibus ſuperius dictum eſt.

¶De his quæ naturaliter ſingulari carent.

Natura careant ſinglari nomina multa

Feſtorum ſic ludorum numeralia primi

Ordinis & quæ diſtribuunt, varijs quoq; conſtant

Et pro maſclinis, capitur dum mobile multis.

¶Singulari numero naturaliter carẽt nota quattuor modis. Primo/nota feſtorũ et ludor tam maſculina: vt appollinares/q̃nquatres/circẽſes: ꝫ feminina/vt Nonę mense. ꝫ etiã neutra: vt orgia/bacchanalia/neptunalia/repotia/taurilia. Secõ nũeralia nota tã primi ordinis: vt duo/tres ꝛc. ꝫ diſpartitiua: vt bini/trini. licet

poetice interdū legitur septeno gurgite. pro septē gurgitib⁹. Tertio (sm Seruiū) que nō nisi ex pluribus cōstant. vt scale/bige/trige/quadrige/litere pro epla / arma quisquilie/scope ⁊c. Quarto adiectiua ꝑ pluribus in masculinis accipi solita: vt cani pro capillis. Super⁊/inferi/posteri/minores/maiores.

¶Mascula tantum pluralia.

insignia consulum.

Mascula sunt isthęc tantum pluralia, fasces
grete tayles
mery ꝓceytes. or barnes. sayntes in heuen. vnder chambres.
Atq; sales clatri cum cœlitibusq; penates.
cronydes. lamētacyons. hote heeres. nettes for dere. pyllers.
Annales threni cani cum cassibus antes
vpon borde hatches
in a hyrppe. spyrytes of hell. gentylmen. spyrytes of hell. spyces.
Atq; fori manes proceres Lemures & odores
lattes wyndowes rayles at the tylte ende. tribus que=
or a grate. a graue. a carceres. dam Titi⁊.
Cancelli loculi cum carceribus titienses.
pars tertia ppli Romani. scales in the heed. romani primi.
Easti sic luceres cum furfuribusq; quirites.
apayre of tables. a kynred. libelli.
Adde pugillares natales co(q;)dicillos.
di⁊ genitales. hauthor= fryson or
pr⁊uate goddes. ne. gorse.
Atq; lares sentres vepres deducta per ates
grete men. heedes or chefe men. best men of a towne.
magnates. primates. optimates.
A magnus primus simul optimus, anteq; dicta.
Author⁊ ascribas aliter tibi si qua reperta.

¶Antea dicta vt in superiori precepto. Adiectiua que pro plurib⁹ masculinis accipiūtur: vt sing⁊/minores ⁊c. Festorū ⁊ ludor=: vt appollinares/circēses. Nūeralia: vt duo/tres/bini. Qō si ona aliter repias/authoritati ascribas. Nā apud Iuuenalem leges ꝓcerē. apō Persiū ḡritē. apō Virg. carcerē pro equorū custodia. apud Ouidiū vepre ḋ cū poetica licētia ꝓmittunt in ꝓsuetudinē trahēda dissētio. Sūt etiā multa q̄ in alia sig̃atiōe singulare hñt. vt sal ꝓ ꝓdimēto: sed tūc pl'ali carēt. Itē fascis ꝓ sarcina aut pōdere. Virg. Ego hoc te fascē leuabo. Et carcer ꝓ portor= custodia pl'a li carēs cū mult⁊ adiectiuis: vt minor⁊/maior⁊/liber ⁊c. q̄ al'r sig̃nt ⁊ cū ꝓ fixis stimul⁊.

fasti dies dicti sunt: quibus licet fari prętori tria verba: do/dico/abdico.

¶Fœminea tantum pluralia.

Fœminei generis sunt hęc pluralia tantum
acute dicta inferorū .ix. daye before the the fyrst daye of
vel facta. sacra. festi dies. idus in the kalēde. euery moneth.
Argutiæ inferiæ feriæ nonæ atq; calendæ
iapys or pray or vauntage taken in warre.
flatteryng. tryfuls. besom. prede ab hostibus capte.
Blanditię nugę scopę sic manubięq;
truse or an armye or an the myddelmest daye
fyrst fruytes. respyte. intestina. hoost of men. of euery moneth.
Primicię inducię lactes copię simul idus.

funerals or nyght or lyeng in wayte. thretynge /or
a feyre. dyrges. derkenesse. or deceytes. manassynge.

Nundinæ & exequiæ tenebræ insidiæq; minæq;

purgamenta terrarū tam hominū q̄z montes altissimi qui
vel q̄cq̄d ex arboribus serpentiū spolia. Italiam a Gallis et
aut floribus decidit. slonge. a denne. a cradle. Germania dirimunt.

Quisquilię exuuię latebræ cunæ simul alpes.

q̄dā obseruatiōes siue vēti placidissimi ori-
solennitates /siue sacra entales q̄ soli ingre-
remayntynges. watche. apud iudeos. diente leonē flant. p̄uata.

Relliquię excubiæ ceremoniæ Etesiæ & ædes

mōs Rome horsehar- montes
weddynge. siue vicus. neys. hyspanie. bathes.

Nuptię & exquilię phalerę Gades quoq; thermæ

wanton desyres
occasions /or
ryches. instigacyon. organ pypes. varyaunce or ennemyte.

Diuitię illecebræ cantes inimicitięq;

fendes of fu- thre goddes brachia scor- nomen vbis
ryes of hell. ryches. of fauour. pionis. vrbanitates. Minerue.

Diræ & opes Charites chelæq; facetię & Athenę

a peyre fendes thre goddes thre goddes
of gates. of hell. fatall. of fauour. euyll spirites.

Atq; fores furię Parcæ Gratiæ quoq; laruæ

quoddā genus
indumentū. a wycket. diuinationis. vt locorū nola: Thebe ⁊c.

Induuię valuæ sortes simul antea dicta.

¶ Antea dicta: vt suppetie ⁊ inficie q̄ntō ⁊ actō tñ habent siñiter grates. Et ea q̄ ex
plūbus constant. vt bige/trige ⁊c. Et numeralia: vt bine/trine: nō possum nō mirari
quorundā insciti q̄ affirmāt hec nomina mappa /plaga/palea/nenia/naris/com-
pes/antēna: ⁊ alia singulari carere cū apud peritissimos in singulari reperiuntur.

¶ Neutra pluralia & secundę declinationis.

Neutra hęc pluralia tantum flexusq; secundi.

trumpettes. tentes. wepens. cradels. loca aspera.

Classica cum castris simul arma crepundia tesqua.

vmbles i rockes in space of. v. yere
puincia Scythie. garlāde. a beest. the see. or processyons.

Bactraq; cum sertis sic extra Ceraunia lustra.

a cradell. the herte strynges.

Et cunabula sic pręcordia lachana flabra

pocula vel scyphi. the top of a hyll. anterior pars nauis ferrate.

hec carthesia i singulari. angi a pollecey) **His carchesia sic iuga montis rostraq; nauis.**

dyrges.
eleccyons. sacrificia que mor-
tēpora quibus cōsules eligūtur. tuis impenduntur.

Adde comitia sic artaxata thenthera iusta.

¶ Attēdat lector quedā ex his in singulari declinata: sed tunc aliter sign̄t: vt rostrū
cum pro rictu auis sumitur. simpliciter iugum pro boum colligamine.

Neutra pluralia tm̃ & tertię declinationis.

Hæc terni flexus tantum pluralia neutra.

longe gutter. walles of a towne. the wlappe in a cowe or an oxe. vt parentalia/bacchanalia/ orgia/cerealia.

Ilia mœnia sic palearia iungito festa.

vt bacchanalium/vel orum. festa Bacchi.

Quæ genito ternę flexuræ sunt q; secundę.

ea q̃ a dote dant vir̃a viro vel femina. shepe herdes cotes. mapalia idem.

His sponsalia sic magalia palia iunge.

carmẽ Pindari poete. poũde. nem⁹ Thessalie amenissimum.

Et pæana simul pondo tempe inuariata.

¶De heteroclitis tam gñe q̃ declinatione varijs.

¶Masculina in singulari, & neutra in pl̃ali.

vt hic tartarus. in pl̃ali hec tartara.

Mascula in us primo numero, sed a neutro secundo

hell. a hyll in troye. promontorũ Laconie. mons. Arcadie. genus togę leuis angustęq. ctã pro rugatura pannorũ.

Tartara Dindyma Tęnara Mænala suppara dicas

mõs Thracie. sayle clothe. hode. Ide in Troya. cacumina montis mons Laconie.

Ilmara carbasa pilia Gargara Taygetusq;

hell. a whale. hell.

Additur infernus cetus dum piscis auernus,

Plurali hęc cete dicas tamen inuariatum.

¶Masculina singlari, masculina & neutra pl̃ali.

Mascula singlari, plurali hęc mascula neutra.

mõs Cãpanie vbi nascũ: tur vina et p vino ponit. tape or gar= mynge. an hyssynge. place. a course gyrdle.

Massicus atq; iocus sibilus loca balteus adde.

cõmãdemẽt. chaunce. lycence.

Iussus & euentus permissus mascula quartæ

vt hec iussa orũ.

Neutraq; plurali (ceu sentit Valla) secundæ.

vt hoc iussum/euentum/permissum. & inde hec iussa/euenta ꝛc̃.

Ast hęc sæpe per um reperimus & hinc fit a neutrum.

¶Fœminea singulari, plurali neutra.

vt hec pergamus. .i. singulari. in pl̃ali hec pergama.

Fœminea hęc primo numero sunt neutra secundo,

walles of troye. a pasture. stuffe of houshelde.

Pergamus & zizania pascua iunge supellex

pastorale carmen.

vt hec bucolica/ce. In pl̃ali hec bucolica orũ. hec rethorica/ce.

Nomina librorũ vel in e, vel a, iungito & artes.

In plali hec rethorica/orū. vt altilis. in plali hec altilia.

Fœminei generis pro fixo & mobile ſumptum.

arbor in Syria vnde manat gummi quo veſtes tinguntur.
ſurne tree.

Arbutus intybus, & ſic galbanus addito, quidam.

vt arbutum. in plali hec arbuta.

Cenſent hæc ſed in um variari, hinc exit a neutrum.

¶ Neutra ſingulari, maſcula plurali.

Neutra hęc ſinglari, plurali maſcula dices.

campi ameni
in inferno. heuen. a hole. a cyte in greece.

Elyſium cœlnm ſpecus (vt vult Seruius) Argos.

¶ Neutra ſingulari, maſcula & neutra plali.

Singlari hęc neutra, & plurali maſcula neutra.

the bytte of a bridell. thede. pirſon. a leeke a rake. a hors coller.

Frænum filū clauſtrū porrū raſtra capiſtrum.

¶ Neutra ſingulari, fœminea plurali.

meet.

Singlari hoc epulum, dic hę plurali epulæq;.

bathe. balnee. balneum.

Balnea plurali, vel eæ ſinglari ab eum dat.

a denteth. nunc non eſt in vſu.

Delicium antiquum, plurali at deliciæ nunc

a feyre.

Nundinæ item tantum plurali, nundinum at olim

¶ Fœminea ſingulari, fœminea vel neutra plurali.

Ae vel a plurali fructus dat amygdalum, at arbor

an almon tree.

Hęc dat amygdalus, vel amygdala Plynius inquit.

an onyon.

Hęc cępa, hę cępe, dat cæpe hoc inuariatum.

¶ Genus & vocē variantia & non ſignificationē.

euen tyde.

Veſper erum vel era capitur pro fine diei.

euen ſterre. veſperus veſperugo. the euen ſterre.

Stella hic veſper erus, vel hęc vgo hic heſperus idem.

Hic tapes etis, dic hocq; tapete tapetum.

a cyte of troye.

Ilios hęc dices, hoc Ilium & Ilion addes.

a margaryte ſtone. margarita. margaritum.

Margaris hæc & rita ſimul, vel Seruius hoc tum.

Hic gibbus gibber dices, hęc gibbaq; raro.

an ere of corne.
Hæc ſpica, at raro hic ſpicus, dic hoc quoq; ſpicum.
a horne. froſte.
Hoc cornu atq; gelu, tamen hic cornus gelus olim.
a lymme. a noſe.
Hic artus naſus, quondam artu naſaq; naſum.

¶ Maſculina in us, & neutra in um.

hic clypeus vel hoc clypeum.
Nunc hic us in recto, vel hoc um quandoq; reperta,
compas of
a ſhelde. the mouthe. a buffet. a ſtaffe. warnynge.
Hęc clypeus rictus colaphus baculus monituſq;
a narowe lane. a gloſe. an hatte.
Angi(q;)portus commentarius atq; galerus.
a heſe. an hafte of a knyfe. trybute.
Et calcaneus & capulus, magis umq; tributum
a ſparre. a raſe or courſe.
Et ſeſtertium item tignum ſic curriculum dant.
vt hec pyrus. hoc pyrum.
Arboris exit in us nomen forme um quoq; fructus,
a bothum. a kerchyf. wraſtlynge. a bowle.
fundum. mundum. luctum. ſinum.
a groſide. would. mornynge. a boſum.
Hæc fundus mundus luctus ſinus quoties um
In recto formant aliud tunc ſignificabunt.

¶ Fœminea in us, & neutra in um.

cryſtall.
Criſtallus nardus ſimul abrotanuſq; ſaguntus.
an indenture. peſe.
Vm quandoq; tenent, dic ſyngrapha piſa per umq;

¶ Maſculina in er, & fœminea in a.

panthera. a ſtondynge pece. cratera.
Aethera ſic æther panther crater ſimul era,

¶ Hic hęc hoc us, hoc in u & um.

Non declino penu neutrum, penus hoc penoris dat.
Hic penus hęc quartæ, neutrale penumq; ſecundę.
an hole.
Si recto varies ſpecus atq; ſpecumq; ſpecuq;.
a myke payle. a veſſell to myke in.
Hoc mulctrale feres hoc mulctrū mulctraq; per hæc.

¶ De vſitatis & antiquatis.

gume that cometh of trees. muſtarde ſede.
Is dederant olim, nunc i, gummi atq; ſinapi,

ſurnappe. a nette. .i. dices. a cyte in Italy.

Gauſape ræte feres nunc & prẽneſte, ſed olim
gauſapum. gauſapes.
Gauſapis & pum pes Prẽneſtis ſic quoq; rætis.

¶De non vſitatis & antiquatis.

duſt. a gourde. aſſhes.

Nunc is & er quondam puluis cucumiſq; ciniſq;.
vnder. xiiij. yere. a ſhare.
Impubis, ſed nunc impuber vomer in vſu.

¶Quæ ntm̃ varium efferunt ſub eodẽ gñe.

Is ſimul er retinent hęc recto maſcula caſu
of the fylde. ſwyfte. wotſhypfull. vpon fote. an horſebacke.
Campeſter volucer celeberq; pedeſter equeſter.
ſwyfte. mery. of the wood. holſome.
Acer ſic alacer ſilueſter iunge ſaluber
of the fenne. ſwyfte. he that kepeth a wager.
Adde paluſter eis celer, at dic raro ſequeſter.

Os & or in nominatiuo habentia.

fauour. a tree. wotſhyppe.

Or ſimul os recto retinent ador arbor honorq;
erhalacyon. noyſe. fayre ſpeche.
Et vapor & clamor lepor iſs coniunge laborq;.

¶Vs & er in nominatiuo habentia.

vt ab greco Euandros.
cõgre fyſſhe. a ſpanyarde. Euander vel drus.

Dant us & er conger vel hiber, ros ductaq; græcis.
proſperus/pucrus/aſperus.
Vs quondam, nunc er, proſper pauper puer aſper.

¶Maſculina nominatiuum variantia.

Hęc varia in recto caſu maſclina reperta.
a morte. a yonge ſalmon. a water in Rome.
Mugilis & mugil Tybris Tyberiſq; reperta.
fluuius Germanie. a goyenge fyſſhe.
Sic Arar ac Araris, ſeu globio globius atq;
a gaymynge or playe. a bable.
Ludio ſiue dius vel ludus puſio puſus.
delphen fyſſhe. a man of araby.
Delphin delphinus vel arabs arabiſq; arabuſq;.
a ſygne in heuen. an elephant. a ſcorge or a wyppe.
Scorpius ac elephas elephantus ſcorpio iunge
fluuius Italie in Tybe-
rim deſcendens. blode. a whyrle wynde.
Hic anio nerio nunc dic ſanguis quoq; turbo.

Nominibus.

Aſt ani en quondam nerien ſanguen quoq; tuben.

¶Fœminea nominatiuum variantia.

Fœminei generis recto variata leguntur
ſawe duſt/or mulloke.
Hęc ſtips hęcq; ſtipis ſimł hęc ſcops hęc ſcobis hęc plæbs
the people. a bee. a ſallet or a helmet.
Hęc plębes, hęc apis vel apes, hęc caſſida caſſis.
fatneſſe. a valey.
Hęc adipes vel adeps, hęc vallis raroq; valles.
a youynge. circũſtaunce. compages/ambages.
Compago ambago tam ges q̃ go retinebunt.
phorcynis. filiª Thoſoc nymphe. patria homeri. vrbs in thera inſula.
Is ſimul in Phorcyn Salamin retinent & eleuſin.
vt claritudo claritas. vt mundities et munditia.
Multa per vdo vel as abſtracta per es vel a ponas.

¶Confuſa in rectis obliquis diſtincta.

Confuſa hęc recto diſtincta ſed in genitiuo.
Lens frons glis ſemis domus & pecus addito caſſis
Vaſq; fides cancer veſper Silueſter & acer.

¶Lens lendis (a nytte lens lentis (ryſe) Frons frondis (a bonghe) Frons frõtis (a fore heed) Glis glitis (a fyſtull) Glis gliſſis (a daye) Glis glitis (a dormouſe). Semis indeclinabile (halfe in ony maner thynge) Semis ſemiſſis (half a poũde) Domus domi (at home) Domus domus (a houſe) Pecus pecoris (catell / as ſhepe goores) pecus pecudis/beeſtes/as oxen/koyen/calues/ſuche other. Caſſis caſſidis (a ſallet) Caſſis caſſis (a nette. Vas vadis (a ſurety/or borowe) vas vaſis (a veſſell) Fides fidei (truth faſtnes promes) Fides fidis (a ſtrynge) Cancer cancri (the ſigne of the crabbe) Cancer/cris (the cãker worme) Veſper veſperi (the euen ſterre) veſper veſperis (the euen tyde) Silueſter ſilueſtri. viri ppriũm. Silueſter/tris (of the wood) Acer aceris (a maple tree) Acer acris (ſwyfte/ſowre/or terſe).

¶De noibus incerti gñis dictũ eſt in gñib9de declinatione noim ludoꝝ feſtoꝝ domus & ambo ſuperius in declinatiõe dictũ eſt.

¶Variantia declinationem.

a veſſell.
Hoc vas dat vaſis, plurali hęc vaſa dat orum.
an acre of lande. iugeri.
Iugerum erit flexus ſinglari nuncq; ſecundi.
iugerum. iugeribus. nũero. flexus.
Iugera rumq; ribus plurali fit quoq; terni.

¶Secundæ & tertię declinationis.

Iuppiters ſmythe. cancer cãcri (a ſygne) a clowe of yerne.
Mulciber & cancer necnon globus atq; ſequeſter
cancer canceris (the canker worme)
Flexurę ternæ ſunt & quandoq; ſecundæ.

De formatione graduum

¶Tam quartæ q̄ ſecundæ declinationis.

Hæc ſunt flexuræ nunc quartæ nuncq; ſecundæ
a heppe tree. a pynarde. a frygge/or frghe tree.
Cornus ſic pinus pro fructu aut arbore ficus.
an entre/or veſtry. an oke. bey tree. rayſynge of people.
Ac adytus quęrcus laurus cantuſq; tumultus.
a lake or myre. apparell. warnynge. coſt. vyrell.
Et lacus ornatus monitus ſumptuſq; penuſq;
His addunt aliqui raroq; reperta ſecundæ
herynge. fyght. a ſtryde. leuynge. gronynge.
Auditus viſus paſſus victus gemituſq;
a ſyghte. flowynge. a wodde. a verſe. mournynge.
Aſpectus fluctus ſaltus verſus quoq; luctus
a bedde. fyſſhynge. an army or an hooſt. a parlyament.
Lectus piſcatus exercitus atq; ſenatus
byrthe. gaynes. dethe. company. hete or trouble.
Ortus cum quęſtus obitus cœtus ſimul æſtus.

¶Annotatio.

Deficiunt quarti flexus laurus monituſq;
Caſibus in ternis numeri ſextiſq; vtriuſq;.

¶De formatione graduum comparationis.

Mobile quod poſſit ſiue augeri minuive.
Tres tenet hoſce gradus, poſitum, mediũ, ſuperantẽ.

¶Formatio comparatiui & ſuperlatiui.

gradu. .i.cõparatiuum. vt docti doctior.
A poſito medium formes ſic, a primo (or ſibi iuncta)
vt forti fortior. .i.ſuperlatiuum.
Caſu qui fit in i, ſimiliq; modo ſuperantem
vt docti doctiſſimus. a forti fortiſſimus.
S iuncta atq; ſimus formes ex i vel eodem.

¶Annotatio comparatiui.

vt ſtrenuus. tenuis.
Vs ſimul is quando vocalis forte præibit.
vt magis ſtrenuus. magis tenuis.
In vice tunc medij ſumas magis & poſitiuum.

¶Alia annotatio comparatiui.

yonger.
Iunior a iuueni remouens ve caret ſuperante.
Datq; ſiniſterior quamuis non rite ſiniſtri.
warre or worſe.
Deterus aut deter vel detero deterior dat.

¶Annotatio ſuperlatiui gradus.

Comparationis.

vt niger nigerrimus.

Rectus in er format(rimus adiuncta)superantem.
Excipitur dexter quod dat timus atq; finister.

vt veterrimus. deterrimus.

Detero sic vetus rimus a deterq; veter dant.

saturrimus et saturissimus. maturrimus et maturissimus.

Turrimus atq; simus formant satur atq; maturus.

Alia annotatio de superlatiuo.

vt humillimus/simillimus/facillimus.

In limus is vertunt humilis similis faciliſq;

agillimus. gracillimus. docillimus.

Atq; agilis gracilis(ceu Valla refert)dociliſq;.

¶De ijs q̃ rite nõ formãt grad⁹ sed aliũde sumunt.

Hęc rite aut graduum formam seruant aliunde,
Aut sumunt, magnus vult maior maximus, atq;
Paruus vult minor & minimus, bonus & melior dat.
Optimus, atq; malus peior sic pessimus inde
Multus plus sic plurimus, atq; potis potiusq;
Inde potissimus, a nequamq; ior issimus exit.

¶De alijs quæ aliunde mutuantur.

vt grandiloquus. a loquor. a sequor. a volo. a facio.

Clausa dicus loquus atq; sequus volus & ficus orta.
A verbis medij formam simul & superantis

vt grandiloquẽti/quentior/quentissim⁹.

Ficto(vt grandiloquens)sumat a participante.

¶De ijs quæ carent superlatiuo.

vt valde senex/valde iuuenis/valde memor/valde obnixus.

Ista senex iuuenis memor obnixusq; adolescens
Per valde & positum supplere volunt superantem.

¶De prępositionibus comparantibus.

Ante dat anterior formato secus seciorq;
Subterior donat subterq; carent supærante.

vt citerior/viterior/exterior. inferior.

Ex ra dant erior citra, vltra, extra, simul infra,

superior. vt citimus/infimus/vltimus. extimus.

Atq; supra, dat imus citra, infra, vltra, simul extra.
Quod simul extremus donat supraq; supremus
Vel summus, post posterior postremus habebit.
Et prope dat propior sic proximus proximior dat.

¶De aduerbijs comparantibus.

¶De aduerbijs.

vt penitior.

Elix us format ior penitus penitiſſimus, exit
onge a go. forther. fyrſt. gretely. more.
A pridem prior & primus, magne magis effert
mooſt. longe. longer. diutiſſime. ofte.
Maxime itemq; diuq; diutius & iſſime ſæpe
ofter. ofte ofte. verylate.
Sæpius & ſæpiſſime habet, nuperrime nuper,
ſwyfter.
Ocyor ex ocys græce atq; ocyſſimus exit.

¶De ijs quę carent ſuperlatiuo.

later. late. ynough. better.
Serius a ſero tantum'ſatis & ſatius dic.
otherwyſe.
A ſecus & ſecius, careant omnes ſuperante.

¶De ijs quę comparationem non faciunt,

ſed aliunde mutuantur. vt pius. vt ſtrenuus.
Raro gradus proprios ab ius vel uus reperimus.
vt reuerendus colẽd⁹. Nota. Juno et deor⁹ q̃ſq; amicior.
Nec dus verbali, nec de cus ci geminatum.
¶Cicero in Anthonĩ præcipit prentiſſimũ non priſſimũ dicendũ. Saluſtius dicẽs ſtrenuus quiſq; maxime ſtrenuus: docet ſtrenuiſſimus vix reperiri.

Londini in ædibus VVinandi de VVorde, ſub
Solis interſignio. An. dñi. M. CCCCC
XXV. pridie Cal'. Aug.

SYNTAXIS.

¶Roberti Vuhitintoni Lichfeldienſis in florentiſſima Oxonienſi academia laureati opuſculum, de Syntaxi, ſiue conſtructione recẽſitum. xxij. ſupra ſeſquimilleſimum noſtræ ſalutis anno. Idib⁹ Februa.

Ro. Vuhitintoni in ſuum Zoilum Hexaſtichon.

Qđ ſum pollicitus ꝓſulto, qd Lyce grũnis?
Denuo ad incudem ſi reuocetur opus.
Hoc fecit Cicero, vates hoc bilbilianus,
Hoc Auguſtinus diuus, hic, atq; alij.
Qñ viri illuſtres fecere hoc ad ſibi laudem,
Qua frõte id vitio das ſycophãta mihi?

¶Idem in eundem diſtichon.

Quã læta ſegete hic renouat⁹ noſter agell⁹
Pullulat, vt videas ruperis ipſe Lyce.

HVMILIABIT CALVMNIATOREM.